

Tarptautinio simpoziumo „Tautodailė šiuolaikinėje visuomenėje“,
skirto Tautodailės metams ir tautodailės tyrinėtojo Pauliaus Galaunės 130-osioms gimimo
metinėms paminėti,

REZOLIUCIJA
DĖL TAUTODAILĖS TRADICIJŲ IŠSAUGOJIMO IR PLĖTROS

2021 m. gegužės 26 d., Vilnius

Tarptautinio simpoziumo „Tautodailė šiuolaikinėje visuomenėje“ dalyviai,

atsižvelgdami į tai, kad tautodailė, kaip vizualus menas, yra itin svarbi, matoma tautos, visuomenės, bendruomenių ir asmenų tapatybės išraiška, turi visuotinę vertę bei reikšmę siekiant išsaugoti Lietuvos kultūros savitumą ir įvairovę, yra visuomenę stiprinanti ir konsoliduojanti priemonė, o šios srities tradicijas saugo, tęsia ir plėtoja gausi tautodailininkų, tradicinių (dailių) amatų meistrų bendruomenė,

pabrėždami, kad tautodailės, liaudies meno, tradicinių amatų išsaugojimo pagrindai yra įtvirtinti šalies įstatymuose (Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatyme, Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme) ir kituose teisės aktuose (Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“, 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, Lietuvos kultūros politikos strategijoje „Kultūra 2030“, Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcijoje ir Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų plane) bei Lietuvos ratifikuotuose tarptautiniuose teisės aktuose (UNESCO nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijoje ir UNESCO kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencijoje),

konstatuodami, kad Lietuvos tautodailės raidos, jos gyvybingumą skatinančiuose procesuose esama reikšmingų laimėjimų, veiklos formų įvairovės ir kitų teigiamų reiškinių, bet pastebimi ir grėsmė šios srities tęstinumui keliantys poslinkiai – mažėja galimybių nuosekliai pažinti, studijuoti tautodailės reiškinius švietimo įstaigose, mokslo ir studijų institucijose, kelti kvalifikaciją, šioje srityje trūksta įvairių institucijų veiklų suderinamumo ir tikslingumo, už šios srities plėtrą atsakingose institucijose nepakanka žmogiškųjų išteklių, nėra finansavimo stabilumo, bendros informacinės sistemos ir metodinės paramos, nepakanka sklaidos užsienyje,

siekdami išsaugoti tautodailės sričių tradicijas, užtikrinti jų tęstinumą ir plėtrą, didinti žinomumą ir prestižą visuomenėje, bendruomenių ir visos visuomenės įtrauktį,

inicijuoja šiems tikslams įgyvendinti skirtos, nuolat veikiančios tarpinstitucinės ekspertinės tarybos įkūrimą prie Lietuvos nacionalinio kultūros centro

ir siūlo visoms su šia kultūros sritimi susijusioms žinyboms (kultūros, švietimo, žemės ūkio, ekonomikos, aplinkos apsaugos, regionų plėtros ir kitų valstybės politikos šakų), valstybės ir savivaldybių institucijoms bei nevyriausybinėms organizacijoms:

– stiprinti bendradarbiavimą ir veiksmų koordinavimą siekiant Lietuvos tautodailės tradicijų išsaugojimo, tęstinumo ir sklaidos,

– numatyti ilgalaikius tikslus, uždavinius ir veiksmus, sudaryti teises, ekonomines ir socialines sąlygas tautodailininkams ir tradicinių amatų meistrams kurti, užtikrinti tikslinį valstybės ir savivaldybių biudžetinį finansavimą tautodailės reiškiniams išsaugoti bei plėtoti,

– pasinaudoti kitų valstybių sukauptą gerąją tautodailės tradicijų puoselėjimo patirtimi.

Kreipdamiesi į Lietuvos Respublikos Seimą, Vyriausybę, Kultūros ministeriją, Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, Žemės ūkio ministeriją, Ekonomikos ir inovacijų ministeriją, Užsienio reikalų ministeriją, kitas už tautodailės bei tradicinių amatų būklę ir raidą atsakingas valstybės ir savivaldybių institucijas bei nevyriausybines organizacijas,

raginame imtis priemonių šiose su tautodailės tradicijų išsaugojimu ir plėtra susijusiose srityse:

1. Politikos formavimo, teisinių ir ekonominių sąlygų gerinimo srityje:

1.1. Kurti teisinius pagrindus vadovaujantis įvairių teisės aktų suderinamumo principu, kad būtų realiai užtikrinamas tautodailės tradicijų tęstinumas, gyvybingumas ir plėtra;

1.2. Parengti tarpžinybinį tautodailės išsaugojimo ir plėtros veiksmų 2022–2030 metų planą ar kitą koordinuotų veiklų nuoseklumą ir kryptingumą užtikrinantį strateginį planavimo dokumentą;

1.3. Užtikrinti Tautinio paveldo produkto įstatymo įgyvendinimą, tvarų tradicinių amatų sertifikavimo veikimą, gerokai platesnę ir efektyvesnę informacijos apie šias veiklas sklaidą;

1.4. Skatinti Kultūros ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Užsienio reikalų ministerijos bendradarbiavimą siekiant užtikrinti kokybišką Lietuvos tautodailės ir tradicinių amatų plėtrą bei sklaidą ne tik mūsų šalyje (pavyzdžiui, kultūrinio turizmo srityje), bet ir tarptautinėse rinkose;

1.5. Stiprinti už šios srities plėtrą atsakingų institucijų žmogiškuosius išteklius;

1.6. Numatyti finansavimo bei kitų skatinimo priemonių modelius įvairių tautodailės sričių (ypač įtrauktų į UNESCO ir Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo sąrašus) meistrams dėl jų kūrybos ir veiklos sąlygų gerinimo, remiant amato plėtrai reikalingos ilgalaikės įrangos ir medžiagų įsigijimą, patalpų suteikimą, kvalifikacijos kėlimą, sukuriant palankias dirbinių realizavimo sąlygas,

plėtojant visokeriopą tautodailės sklaidą, taip pat galimybes pristatyti tautodailės darbus Lietuvoje ir užsienyje;

1.7. Didinti, nustatčius prioritetą, valstybės fondų paramą, skiriamą tautodailės srities nevyriausybinėms organizacijoms – visų pirma Lietuvos tautodailininkų sąjungos – tęstinei veiklai ir administravimui;

1.8. Sukurti informacinę erdvę, kurioje būtų kaupiami išsamūs duomenys apie šioje srityje veikiančius fizinius ir juridinius asmenis, jų veiklas, rezultatus, paramos ir skatinimo formas, mokymo ir studijų programas, produkcijos realizavimo vietas, savitarpio paramą ir bendradarbiavimo galimybes;

1.9. Vykdyti sistemingą stebėseną tautodailės srityje bei paskirti už šią stebėseną atsakingą instituciją.

2. Švietimo, specialistų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo srityje:

2.1. Sukurti paskatas aukštosioms mokykloms įgyvendinti studijų programas ir / ar kursus, skirtus tautodailės, tradicinių amatų tyrėjams, puoselėtojams ir kitiems specialistams rengti, jų kvalifikacijai tobulinti;

2.2. Parengti įvairių liaudies meno žanrų mokymo metodikas, kvalifikacijos tobulinimo programas, organizuoti mokymus, kūrybines stovyklas ir kitus edukacinius renginius;

2.3. Užtikrinti tiesioginį tradicijos perdavimą tautodailininko – tautodailininkui, tradicinių amatų meistro – pameistriui, numatant tam tikslui finansinės ir / ar institucinės paramos formas bei būdus;

2.4. Integruoti tautodailės ir tradicinių amatų pažinimą ir įgūdžių ugdymą į bendrojo lavinimo mokykloms skirtas dailės, technologijų, etninės kultūros dalykų bendrąsias programas, užtikrinti šių dalykų mokytojų kompetencijos kėlimą tautodailės srityje;

2.5. Skatinti vaikų ir jaunimo dalyvavimą liaudies meno tradicijų tęstinumo veiklose, užtikrinant kokybišką neformalųjį ugdymą.

3. Tyrimų, paveldo apsaugos, tradicijų tęstinumo ir sklaidos srityje:

3.1. Skatinti tautodailės srities reiškinių identifikavimą, dokumentavimą ir tyrimus sutelkiant muziejų, kultūros centrų darbuotojų, tyrėjų pastangas;

3.2. Spartinti įvairių kultūros paveldo įstaigų saugyklose sukauptų tautodailės vertybių skaitmeninimo ir atvėrimo visuomenei procesus, didinti prieigos prie muziejinių fondų galimybes tautodailininkams ir tradicinių amatų meistrams;

3.3. Intensyvinti paraiškų Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadui teikimą, aktualizuoti liaudies meno reiškinius, siejant su šiuolaikine gyvensena, estetinėmis, etinėmis, kūrybingumo ugdymo, tvarios plėtros, paveldosaugos ir ekologijos nuostatomis;

3.4. Įkurti Tautodailės muziejų ir skatinti specializuotų ilgalaikių ekspozicijų įvairiuose muziejuose įrengimą, užtikrinti paramą muziejams įsigyjant šiuolaikinių tautodailininkų ir tradicinių amatų meistrų darbų;

3.5. Stiprinti tradicinių amatų centrų žmogiškuosius bei materialinius išteklius, kelti darbuotojų kvalifikaciją, plėsti jų funkcijas, susijusias su tautodailės ir tradicinių amatų meistrų sąlygų gerinimu;

3.6. Vykdyti tautodailės ir tradicinių amatų viešinimo veiklas, kuriant specializuotus kultūros kelius, skelbiant informaciją savivaldybių, kultūros įstaigų, amatų bei turizmo informacijos centrų svetainėse.